

REGULAMENT
cu privire la efectuarea generalizării practicii judiciare

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la efectuarea generalizării practicii judiciare (în continuare - *Regulament*) reglementează modul de identificare a cazurilor de luare a diferitor decizii pe aceleași probleme de drept, interpretarea diferită a legii în aplicarea normelor de drept material și procedural.

Prin prezentul Regulament se stabilesc regulile generale de efectuare a generalizării practicii judiciare în Curtea Supremă de Justiție, precum și regulile de selectare, prelucrare și transmitere a informației pentru a fi inclusă în baza de date oficiale a Curții Supreme de Justiție, „Practica judiciară”.

Activitatea de generalizare a practicii judiciare este o constantă definitorie a nivelului eficienței procesului de înlăptuire a justiției și contribuie la:

- asigurarea aplicării unitare a legislației în cadrul soluționării cauzelor de către Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și de către judecătorii;
- verificarea viabilității mecanismelor de implementarea cadrului legislativ;
- elucidarea discrepanțelor și lacunelor legislative și evitarea vidului legislativ.

2. Generalizarea practicii judiciare este una din atribuțiile de bază ale Curții Supreme de Justiție menită să contribuie la eficientizarea actului de justiție în stat, atribuție ce derivă din prevederile art.2 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție și se efectuează conform Planului de activitate al Curții Supreme de Justiție, de către colaboratorii secțiilor civilă, comercială și de contencios administrativ și penală din cadrul Direcției de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației sub conducerea nemijlocită a președintelui sau, după caz, a vicepreședintelui colegiului respectiv, sau a judecătorului coordonator, inclus în planul de activitate a Direcției.

3. În scopul asigurării aplicării unitare a legislației de către colegiile Curții Supreme de Justiție, generalizările practicii judiciare efectuate de către secțiile respective ale Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ și Colegiului Penal vor fi discutate și aprobate la ședința acestor colegii, iar rezultatele generalizării practicii judiciare vor fi examinate de către Plenul Curții Supreme de Justiție.

4. În procesul activității de generalizare a practicii judiciare, în caz de necesitate, va fi solicitată opinia membrilor Consiliului Științific Consultativ de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

5. La angajarea în funcție a noilor colaboratori care, în virtutea obligațiilor de serviciu, urmează să efectueze generalizări ale practicii judiciare, acestora li se va aduce la cunoștință, contra semnătură, prezentul Regulament.

Capitolul II

CONDIȚIILE PROCESULUI EFECTUĂRII GENERALIZĂRII PRACTICII JUDICIARE

6. Activitatea de studiere și generalizare a practicii judiciare poartă un caracter continuu și sistematic, asigurat prin procesul de planificare prealabilă a activității Curții Supreme de Justiție.

7. Temele generalizărilor practicii judiciare se includ în planurile anuale de activitate ale secțiilor civilă, comercială și de contencios administrativ și penală din cadrul Direcției de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației, cu indicarea concretă a persoanelor responsabile de executare și, în mod obligatoriu, a termenului executării.

8. La stabilirea temei generalizării urmează să se țină cont de:

- actualitatea problemei pentru practica judiciară;
- necesitatea tratării problemei din punct de vedere doctrinar;
- existența unei practici neuniforme a instanțelor judecătorești în aplicarea reglementărilor omogene;
- existența unei norme legislative care generează diferite interpretări în aplicare;
- informația statistică privind calitatea îndeplinirii justiției.

Volumul notei informative nu poate fi limitat, iar conținutul ei nu va fi supraîncărcat și nu va include circumstanțe neînsemnate.

9. În procesul stabilirii temei generalizării urmează a fi solicitate opiniile judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești referitor la cele mai dificile probleme ce apar în practica judiciară.

În acest sens urmează a fi utilizate:

- informațiile judecătorilor Curții Supreme de Justiție, desemnați ca fiind responsabili pentru acordarea asistenței metodice instanțelor judecătorești;
- notele informative pe marginea seminarelor organizate de către Curtea Supremă de Justiție, conform Planului anual de acordare a asistenței metodice judecătorilor, în chestiunile de aplicare a legislației;
- generalizările anterioare privind erorile judiciare efectuate de către Curtea Supremă de Justiție;
- generalizările practicii judiciare efectuate de către curțile de apel și de către judecătorii;
- spectrul de probleme ce ține de aplicarea noului cadru legislativ în procesul îndeplinirii justiției în instanțele judecătorești de nivel diferit.

10. Ca temă pentru studiere poate fi selectată practica examinării unor anumite categorii de cauze civile, comerciale și de contencios administrativ, precum și de cauze penale.

11. În dependență de scopul concret al generalizării, pot fi efectuate:

- generalizări ale practicii judiciare privind toate cauzele examinate într-un anumit interval de timp;
- generalizări ale practicii judiciare privind cauzele examinate într-o anumită instanță judecătorească;
- generalizări ale practicii judiciare privind unele categorii de cauze;
- generalizări ale practicii judiciare pe marginea unor singure chestiuni.

12. Curtea Supremă de Justiție urmează să studieze și să analizeze periodic, conform planului de activitate, practica judiciară privind examinarea cauzelor pe căi ordinare și extraordinare de atac, în urma acestei activități fiind întocmite revistele erorilor judiciare comise de către instanțele judecătorești inferioare în procesul judecării cauzelor concrete.

Capitolul III

ETAPA PREGĂTIRII PENTRU EFECTUAREA GENERALIZĂRII PRACTICII JUDICIARE

13. Etapa pregătirii pentru efectuarea generalizării practicii judiciare este una din condițiile de bază ce asigură calitatea activității de generalizare.

14. Pregătirea pentru efectuarea generalizării practicii judiciare, în mod obligatoriu, include în sine următoarele activități:

- selectarea cadrului legislativ în vigoare, ce reglementează raporturile juridice respective, a hotărârilor explicative din domeniu ale Plenului Curții Supreme de Justiție, notelor informative ale instanțelor judecătorești ierarhic inferioare, publicațiilor științifice de specialitate autohtone și internaționale la temă, jurisprudenței în materie a Curții Europene pentru Drepturile Omului, rapoartelor statistice respective etc.;
- asigurarea documentară cu materialele selectate a persoanei ce urmează să facă generalizarea practicii judiciare;
- studierea minuțioasă, în mod obligatoriu, din punct de vedere analitic a materialelor respective de către executorul generalizării.

15. Colectarea informației necesare pentru studiere și generalizare se efectuează prin următoarele metode:

- studierea cauzelor aflate nemijlocit în instanță;
- solicitarea cauzelor din instanțele inferioare;
- deplasarea executorului generalizării practicii judiciare în instanțele inferioare;
- studierea copiilor actelor judecătorești.

Capitolul IV

ÎNTOCMIREA DOCUMENTELOR DUPĂ STUDIAREA PRACTICII JUDICIARE

16. În urma studierii și generalizării materialului statistic și factologic colectat în procesul generalizării practicii judiciare se întocmește unul din următoarele documente:

- nota informativă privind generalizarea practicii judiciare;
- revista erorilor comise în procesul activității de îndeplinire a justiției;
  - hotărâre explicativă;
  - opinie consultativă.

17. În procesul întocmirii documentelor de generalizare, executorii generalizării practicii judiciare vor ține cont de faptul că:

- deși practica judiciară este o parte componentă și totodată un rezultat al activității de îndeplinire a justiției, constituirea ei începe în momentul în care instanța de judecată, pentru a aplica legea vizavi de un raport litigios dedus judecării și a pronunța o hotărâre legitimă și întemeiată, interpretează legea, clarificând sensul și conținutul ei prin intermediul concretizării noțiunilor expuse în textul respectiv al normei juridice;

- practica judiciară nu include în sine oricare hotărâri ale instanțelor judecătorești, pronunțate în cadrul judecării cauzelor, ci doar acelea care conțin deducții și concretizări ale legii aplicate în procesul îndeplinirii justiției.

18. Documentul de generalizare se elaborează de către executor, în numele Curții Supreme de Justiție, și constă din partea introductivă, descriptivă și concluzii.

În partea introductivă se indică:

- denumirea documentului;
- Colegiul respectiv al Curții Supreme de Justiție responsabil de efectuarea generalizării;
- durata efectuării generalizării;
- metoda aleasă de executor pentru colectarea informației;
- numărul de dosare studiate în procesul colectării informației;
- cadrul legislativ ce a servit drept suport legal pentru generalizare;
- jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului (în cazul în care a fost utilizată);
- publicațiile științifice la temă;

în partea descriptivă:

- se va face o analiză multiaspectuală a deducțiilor și concretizărilor legii aplicate de către instanțele judecătorești în procesul judecării cauzelor concrete;

- vor fi făcute unele exemplificări în baza hotărârilor, încheierilor și deciziilor studiate în procesul efectuării generalizării.

- vor fi aduse argumentări științifice la temă.

concluzia documentului de generalizare va include:

- recomandările formulate referitor la modalitatea utilizării materialelor respective;
- propunerile concrete ce derivă din analiza statisticii judiciare;
- concluziile despre necesitatea elaborării hotărârii explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție sau despre necesitatea modificării celor deja adoptate, necesitatea elaborării opiniei consultative;
- propuneri de *legeferenda*, ce se cer a fi operate în cadrul legislativ aplicat în procesul judecării categoriilor respective de cauze;
- propuneri concrete de redresare a stării de lucruri nesatisfăcătoare depistate în procesul efectuării generalizării, propuneri care urmează a fi comunicate președintelui sau, după caz, vicepreședintelui colegiului respectiv al Curții Supreme de Justiție.

19. Generalizarea practicii judiciare urmează a fi efectuată în termenul stabilit în planul de activitate anual al Curții Supreme de Justiție.

20. Modificarea termenului inițial stabilit poate avea loc doar cu acordul Președintelui Curții Supreme de Justiție, în baza unei note informative de argumentare a imposibilității efectuării generalizării în termenul prevăzut, întocmită de executorul responsabil și confirmată de președintele sau, după caz, vicepreședintele colegiului respectiv.

21. Revista erorilor judiciare comise în procesul activității de înfăptuire a justiției se întocmește semestrial, în mod separat pentru instanțele din circumscripția fiecărei curți de apel.

În acest document de generalizare în mod obligatoriu urmează a fi indicat numele judecătorului care a comis eroarea judiciară și instanța judecătorească în cadrul căreia ultimul activează.

Revista urmează a fi întocmită și prezentată nu mai târziu de data de 10 a lunii următoare, după expirarea semestrului.

Inițial revista se prezintă președintelui sau, după caz, vicepreședintelui colegiului respectiv al Curții Supreme de Justiție, care va dispune discutarea ei în colegiu.

22. Documentele de generalizare vor fi discutate în cadrul ședinței colegiilor și ulterior în cadrul ședinței Plenului Curții Supreme de Justiție.

23. După examinarea lor de Plenul Curții Supreme de Justiție, documentele de generalizare vor fi transmise în Secția legislație pentru crearea bazei oficiale a practicii judiciare pentru întregul sistem judecătoresc din țară.

24. În scopul asigurării implementării prevederilor prezentului Regulament președinții sau, după caz, vicepreședinții Colegiilor Curții Supreme de Justiție:

- vor întreprinde măsurile de rigoare în vederea asigurării efectuării generalizării practicii judiciare în conformitate cu prevederile prezentului Regulament;
- vor organiza evidența cauzelor ce prezintă un interes deosebit pentru practica judiciară;
- vor exercita controlul asupra prezentării copiilor deciziilor respective ale Curții Supreme de Justiție în Secția legislație din cadrul Direcției de generalizare a

practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației pentru a fi incluse în baza de date oficiale ale practicii judiciare.

25. Judecătorii responsabili de coordonarea activității ce ține de elaborarea proiectelor concrete de hotărâri explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în chestiunile aplicării legislației vor acorda suport metodologic colaboratorilor respectivi din Direcția de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației în vederea asigurării:

- efectuării calitative a generalizărilor practicii judiciare;
- întocmirii documentelor respective în termenii prevăzuții în Planul de activitate al Curții Supreme de Justiție;
- publicării acestora în Buletinul Curții Supreme de Justiție și în baza de date oficiale „Practica judiciară”.

26. Colaboratorii Direcției de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației:

- vor studia prevederile prezentului Regulament în cadrul ședințelor operative;
- vor desfășura activitatea în conformitate cu planurile individuale de lucru aprobate;
- vor asigura remiterea notelor informative privind generalizarea practicii judiciare în Secția legislație.

27. Președinții și vicepreședinții judecătoriilor și curților de apel:

- vor asigura remiterea operativă în adresa Curții Supreme de Justiție a copiilor hotărârilor, deciziilor, încheierilor și ordonanțelor emise în instanță;
- vor organiza efectuarea generalizărilor practicii judiciare în baza cauzelor examinate în instanța respectivă, asigurând remiterea lor în adresa Curții Supreme de Justiție;
- vor asigura executarea în termen a demersurilor Curții Supreme de Justiție privind remiterea dosarelor concrete, solicitate pentru studiere în scopul generalizării practicii judiciare;
- vor formula propuneri privind necesitatea explicării prioritare de către Curtea Supremă de Justiție a chestiunilor de practică judiciară.

28. Colaboratorii Secției legislație din cadrul Direcției de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației se vor călăuzi de Regulile de selectare, prelucrare și transmitere a informației pentru a fi inclusă în baza de date oficiale „Practica judiciară”, indicate în anexa la prezentul Regulament care este parte integrantă a acestuia.

29. Prezentul regulament intră în vigoare la data aprobării.

Pe aceeași dată Regulamentul cu privire la efectuarea generalizării practicii judiciare, aprobat prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.4 din 12 martie 2004, se abrogă.

Anexă
la Regulamentul privind efectuarea
generalizării practicii judiciare

REGULILE
de selectare, prelucrare și transmitere a informației
pentru a fi inclusă în baza de date oficiale „Practica judiciară”

1. Prezentele reguli prevăd modul de selectare, prelucrare și transmitere a informației pentru a fi inclusă în baza de date oficiale „Practica judiciară”.

2. În baza de date oficială „Practica judiciară” se includ textele electronice ale:

- hotărârilor explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție;
- hotărârilor Plenului și deciziilor colegiilor Curții Supreme de Justiție;
- hotărârilor Curții Europene pentru Drepturile Omului;
- hotărârilor explicative ale Plenului Judecătoriilor Supreme ale altor state;
- publicațiilor științifice;
- altor materiale privind jurisprudența.

3. Toate documentele se clasifică și se iau la evidență conform Clasificatorului lărgit al practicii judiciare, adoptat prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.13 „a” din 24 aprilie 2000, cu completările și modificările ulterioare.

4. Hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție, după adoptarea și semnarea lor, se transmit în Secția legislație din cadrul Direcției de generalizare a practicii judiciare, sistematizare și evidență a legislației, unde se iau la evidență, prin marcarea indicilor respectivi și se prezintă Întreprinderii de Stat „MoldData” pe suport magnetic sau pe hârtie.

5. Președinții și vicepreședinții colegiilor Curții Supreme de Justiție, potrivit rezultatelor ședințelor Plenului și colegiilor, dau indicații privind luarea la evidență a deciziilor concrete, care au importanță deosebită pentru jurisprudență.

6. Pentru fiecare exemplar se face o scurtă adnotare și materialele se transmit în serviciul redactare pentru a fi redactate, apoi se sistematizează conform Clasificatorului lărgit al practicii judiciare și se transmit pe suport de hârtie Întreprinderii de Stat „MoldData”, pentru a fi incluse în baza de date oficiale „Practica judiciară”.

7. Hotărârile Curții Europene pentru Drepturile Omului, hotărârile explicative ale Plenului Judecătoriilor Supreme ale altor state, precum și materialele teoretice cu privire la justiție se iau la evidență din momentul parvenirii edițiilor respective, se sistematizează prin marcarea indicilor și se transmit în Întreprinderii de Stat „MoldData”.

8. Toată informația, care se transmite Întreprinderii de Stat „MoldData”, se include în baza de date oficiale „Practica judiciară” și săptămânal se actualizează prin Internet.